Proměny vysokého ekonomického školství ve 40. a 50. letech 20. století ve střední Evropě

22. listopadu 2013

* K počátkům Maďarské ekonomické univerzity, resp. Ekonomické univerzity Karla Marxe v Budapešti

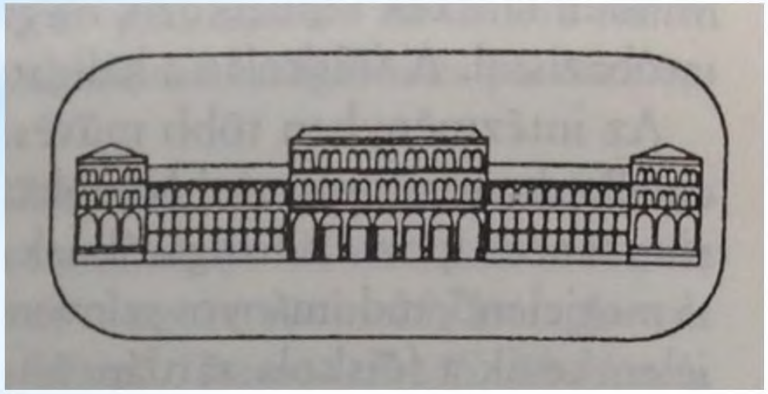

Andrej Tóth

„Prehistorie“

- historie obchodně-finančního vyššího odborného vzdělávání v uherských zemích sahá až **do druhé pol. 18. stol**.
  - Collegium Oeconomicum (1763)
  - kamerální varaždínská škola
  - 1770: samostatná katedra politických a kamerálních věd na filozofické fakultě uherské univerzity (Trnava / *Nagyszombat*)
  - 1777: přechod katedry na právnickou fakultu (Budín / *Buda*)
  - + královské akademie: obchodně-finanční předměty „*commercium*“ a „*res eararcia*“

„Prehistorie“

- institucionální předchůdci vyššího odborného vzdělávání v obchodně-finančních disciplínách
  - 1846: **József Ipartanoda** – Josefa průmyslová akademie
  - 1850: sloučení s **Institutem Geometrico-Hydrotechnikum**
  - 1857: povýšení na Polytechniku
    - zřízeny ***katedry národního hospodářství***, ***práva***, ***průmyslového*** a ***obchodního zeměpisu***, ***historie*** a ***statistiky***
    - založena poprvé v historii ekonomická sekce
    - **1857 = začátek vlastní univerzitní výuky ekonomických disciplín v Uhrách**
    - 1861: přejmenování na Josefovu technickou univerzitu (*József Műegyetem*)

„Prehistorie“

- Do historie vyšší odborné výuky ekonomických disciplín v Uhrách se tak významněji zapsaly:
  - **Pester Handels-Akademie (1857)**, pozdější **Budapešťská obchodní akademie** (*Budepesti Kereskedelmi Akadémia*),
  - **Východní obchodní akademie** (*Keleti Kereskedelmi Akadémia*; 1899)
  - **Klužská obchodní akademie** (*Kolozsvári Kereskedelmi Akadémia*; 1902)

„Prehistorie“

- Do historie vyšší odborné výuky ekonomických disciplín v Uhrách se tak významněji zapsaly:
  - **Pester Handels-Akademie (1857)**, pozdější **Budapešťská obchodní akademie** (*Budepesti Kereskedelmi Akadémia*),
  - **Východní obchodní akademie** (*Keleti Kereskedelmi Akadémia*; 1899)
  - **Klužská obchodní akademie** (*Kolozsvári Kereskedelmi Akadémia*; 1902)

Nelehká cesta k samostatné ekonomické univerzitě – první pol. 20. stol.:

- Přelom 19. a 20. století – výrazně zesílil tlak odborné veřejnosti na oddělenou univerzitní ekonomickou výuku v rámci samostatné ekonomické univerzity
  - 1900: Elemér Balogh – požadavek na zřízení samostatné ekonomické univerzity
  - 1911: další návrh na zřízení samostatné ekonomické univerzity již postoupen parlamentu
  - návrh univerzity **o čtyřech fakultách**: zemědělské, průmyslové, obchodně-finanční a společenskovědní (sociologické)
  - 1914: na Uherské královské technické univerzitě palatina Josefa Habsburského založena čtvrtá, ekonomická sekce

Nelehká cesta k samostatné ekonomické univerzitě – první pol. 20. stol.:

- **6. října 1920: ustavena Královsko-maďarská univerzitní ekonomická fakulta“** (*Kir. Magyar Tudományegyetemi Közgazdaságtudományi Kar*)
  - **= přímý institucionální předchůdce pozdější dnešní ekonomické univerzity v Budapešti**
  - **výuka ve čtyřech směrech**: v ekonomii a veřejné správě, v zemědělství, obchodu a čtvrtý směr byla zaměřen na výchovu odborníků do diplomacie
- r. 1934: spojení Ekonomické fakulty s budapešťskou technikou (*Magyar Királyi Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem*)

Vznik Maďarské ekonomické univerzity (1948):

- **zák. č. 52 z r. 1948:**
  - **Maďarská ekonomické univerzity** (*Magyar Közgazdaságtudományi Egyetem*)
- **r. 1953**
  - **přejmenování na** Ekonomickou univerzitu Karla Marxe (*Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem*)

Vznik Maďarské ekonomické univerzity (1948):

GERŐ ERNŐ ELVTÁRS MONDOTTA:

...NEM VÉLETLEN, HOGY ÉPPEN AKKOR VETŐDÖTT FEL ÖNÁLLÓ KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LÉTESÍTÉSÉ NEK KÉRDÉSE, AMIKOR ELHAGYVA A POLGÁRI DEMOKRÁCIA HATÁRMESGYÉJÉT, ORSZÁGUNK NÉPI DEMOKRATIKUS ORSZ LETT ÉS RÁLÉPETT A SZOCIALIZMUS ÉPITÉSÉNEK ÚTJÁRA ...MINDEZ PARANCSOLÓLAG ELŐIRJA, HOGY AZ ÚJ KÖ GAZDASÁGI EGYETEM EGYBEN TELJESEN ÚJ-SZELLE M EGYETEM IS LEGYEN...
ITT NEM A RÉGI, CSŐDBEJUTOTT, AZ ORSZÁG NAGY PRO LÉMÁIVAL TEHETETLENÜL SZEMBENÁLLÓ POLGÁRI KÖ GAZDASÁGTUDOMÁNYT KELL TANITANI, HANEM AZ ÚJ, DIADALMAS KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYT, MELY KIÁL LOTTA AZ ÉLET PRÓBÁJÁT...

...SZÜKSÉG VAN ARRA, HOGY AZ EGYETEM A LEGSZOROSABB KAPCSOLATOT TARTSA FENN A GYAKORLATTAL, A GAZDASÁGI FEJLŐDÉSÜNK ÁLTAL FELVETETT ÚJ PROBLÉMÁKKAL ÉS SEGITSEN A KORMÁNYZATNAK EZEN PROBLÉMÁK ELMÉLETI FELDOLGOZÁSÁBAN ÉS GYAKORLATI MEGOLDÁSÁBAN.

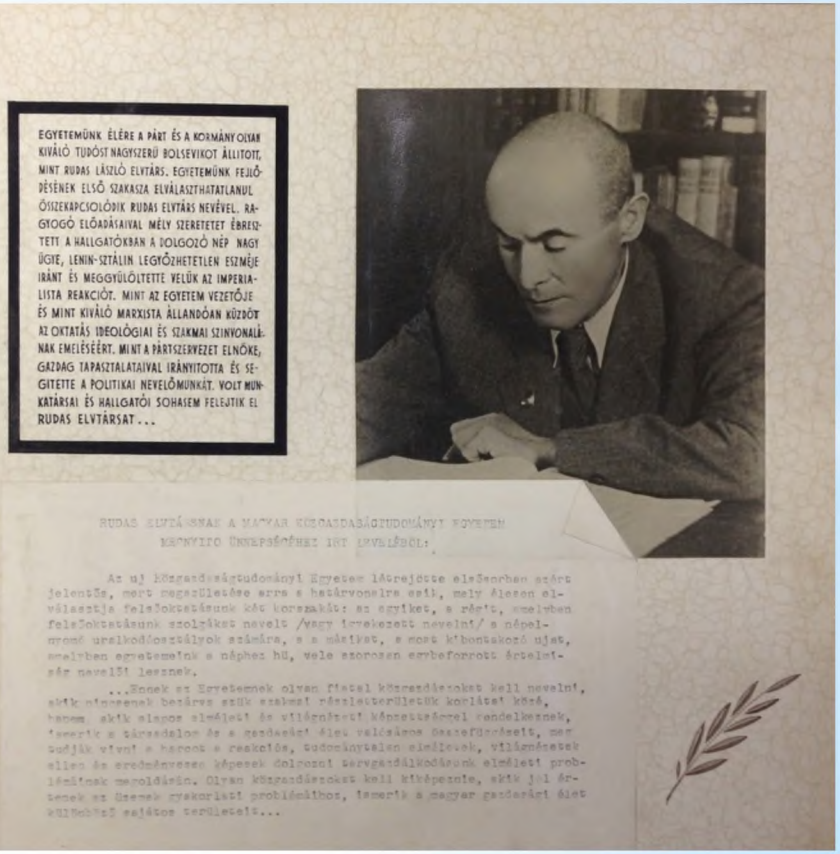

EGYETEMÜNK ÉLÉRE A PÁRT ÉS A KORMÁNY OLYAN KIVÁLÓ TUDÓST NAGYSZERŰ BOLSEVIKOT ÁLLITOTT, MINT RUDAS LÁSZLÓ ELVTÁRS. EGYETEMÜNK FEJLŐDÉSÉNEK ELSŐ SZAKASZA ELVÁLASZTHATATLANUL ÖSSZEKAPCSOLÓDIK RUDAS ELVTÁRS NEVÉVEL. RAGYOGÓ ELŐADÁSAIVAL MÉLY SZERETETET ÉBRESZTETT A HALLGATÓKBAN A DOLGOZÓ NÉP NAGY ÜGYE, LENIN-SZTÁLIN LEGTŐZHETETLEN ESZMÉJE IRÁNT ÉS MEGGYŰLÖLTETTE VELÜK AZ IMPERIALISTA REAKCIÓT. MINT AZ EGYETEM VEZETŐJE ÉS MINT KIVÁLÓ MARXISTA ÁLLANDÓAN KÜZDÖTT AZ OKTATÁS IDEOLÓGIAI ÉS SZAKMAI SZINVONALÁNAK EMELÉSÉÉRT. MINT A PÁRTSZERVEZET ELNÖKE, GAZDAG TAPASZTALATAIVAL IRÁNYITOTTA ÉS SEGITETTE A POLITIKAI NEVELŐMUNKÁT. VOLT MUNKATÁRSAI ÉS HALLGATÓI SOHASEM FELEJTIK EL RUDAS ELVTÁRSAT...

RUDAS ELVTÁRSNAK A MAGYAR KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM EMLÉKÉRE ÜNNEPSÉGÉHEZ INT ÜZENETÉBŐL:

Az uj Közgazdaságtudományi Egyetem létrejötte elsősorban azért jelentős, mert megszületése arra a határvonalra esik, mely éppen elválasztja felsőoktatásunk két korszakát: az egyiket, a régit, amelyben felsőoktatásunk szolgákat nevelt /vagy igyekezett nevelni/ a népellenes uralkodóosztályok számára, és a másikat, a most kibontakozó ujat, amelyben egyetemeink a néphez hű, vele szorosan egybeforrott értelmiséget nevelői lesznek.

...Ennek az Egyetemnek olyan fiatal közgazdászokat kell nevelni, akik nemcsak beható szük szakmai részletterületük korlátai közé, hanem akik elméleti és világnézeti készségekkel rendelkeznek, ismerik a társadalom és a gazdasági élet valóságos összefüggéseit, meg tudják vívni a harcot a reakciós, tudománytalan elméletek ellen és eredményesen képesek dolgozni tervgazdálkodásunk elméleti problémáinak megoldásán. Olyan közgazdászokat kell kiképezni, akik jól értenek az üzemek gyakorlati problémáihoz, ismerik a magyar gazdasági élet különböző fejlődési területeit...

Sociální struktura posluchačů ve škol. r. 1951–52:

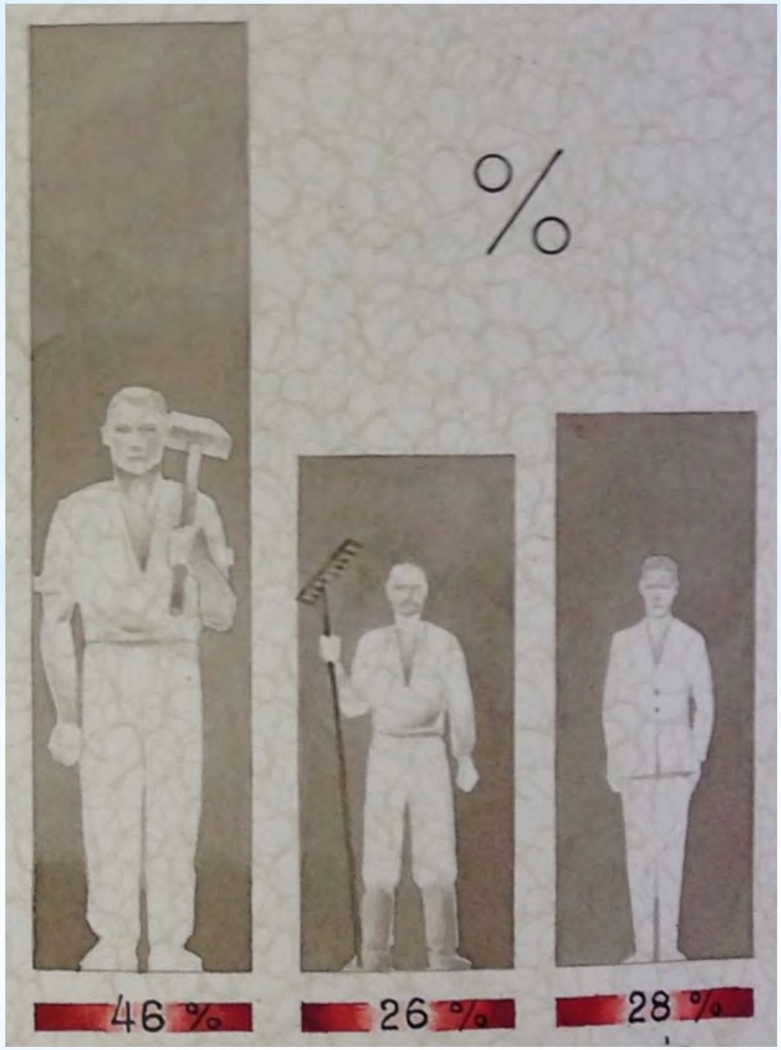

Z továren do vysokých škol:

Pod patronací sovětských pedagogů:

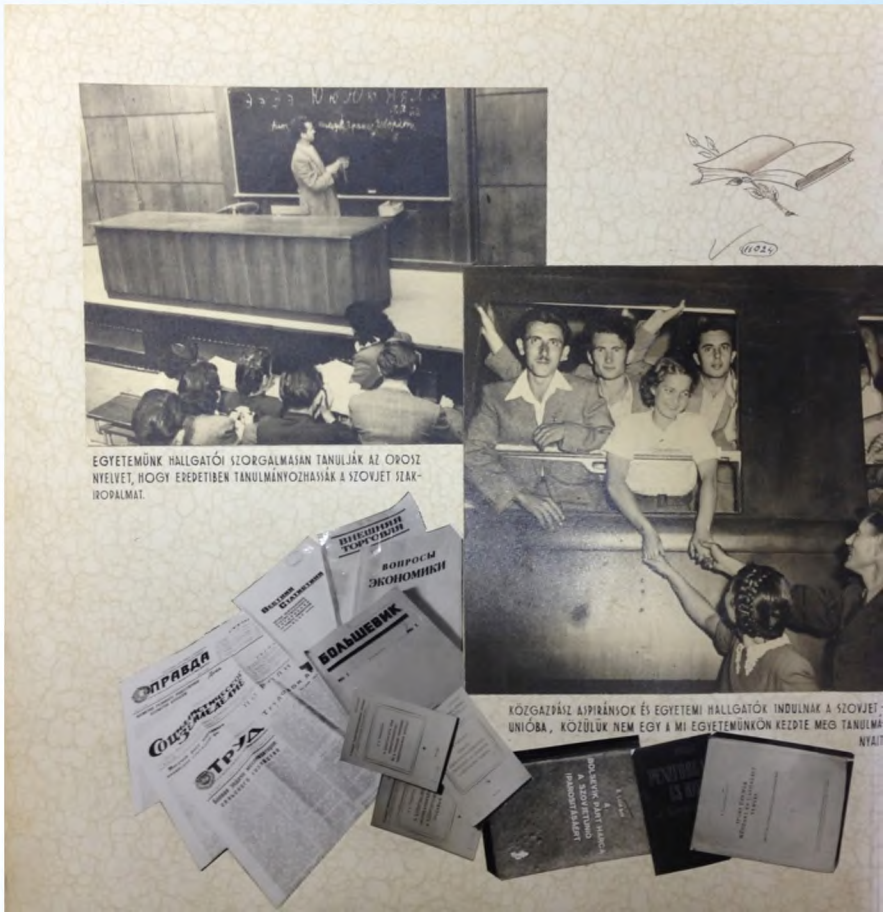

Struktura školy:

Fakulta průmyslu:

- Katedra průmyslu
- Katedra zemědělství
- Katedra průmyslové technologie
- Katedra statistiky
- Katedra matematiky

Obchodní fakulta:

- Katedra vnitřního obchodu
- Katedra zahraničního obchodu
- Katedra hospodářské geografie¨
- Katedra práva
- Jazyková katedra
- Katedra tělesné výchovy

Všeobecná fakulta:

- Katedra hospodářsko-politických věd
- Katedra socialistického finančnictví a úvěrového systému
- Katedra plánování v lidovém hospodářství
- Katedra otázek mezinárodního hospodářství a otázek politických
- Katedra hospodářských dějin
- Katedra účetnictví

Pod patronací sovětských pedagogů (1948-51):

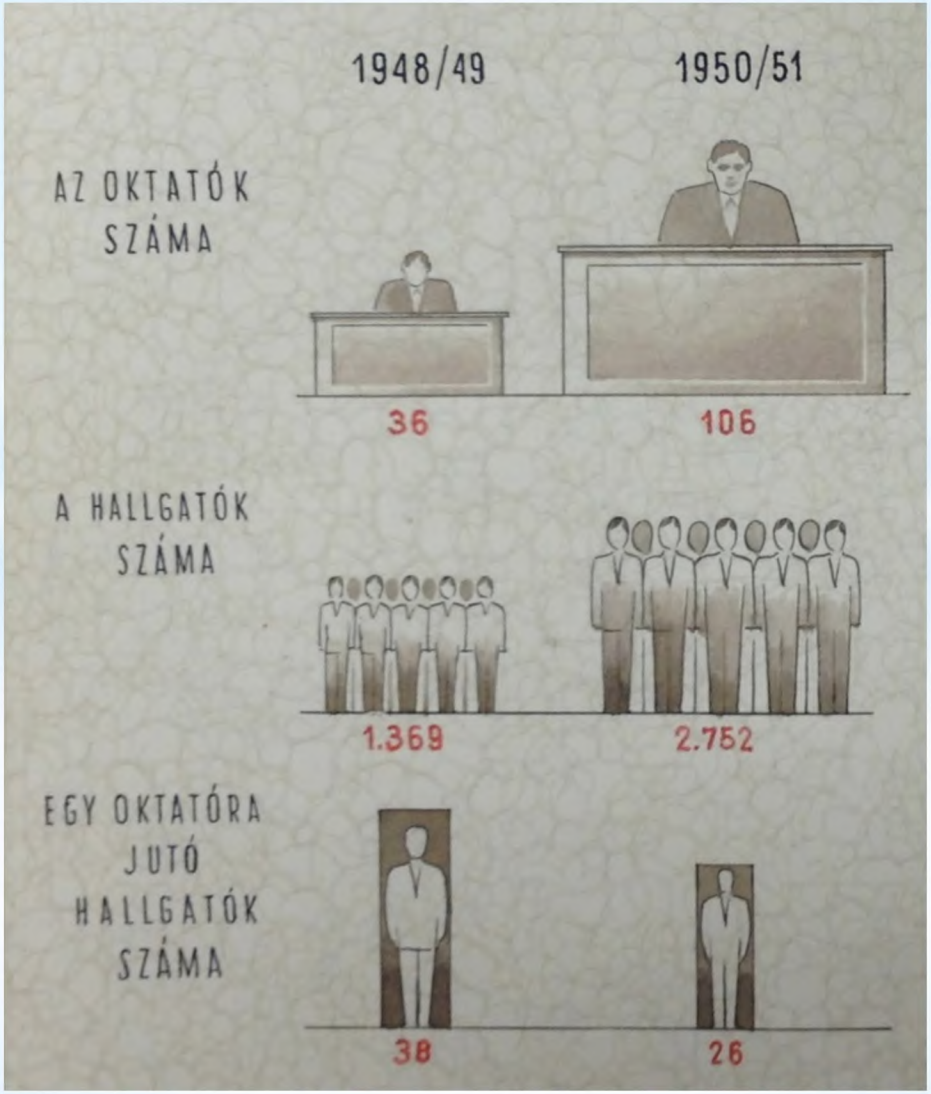

Pod patronací sovětských pedagogů (1948-51):

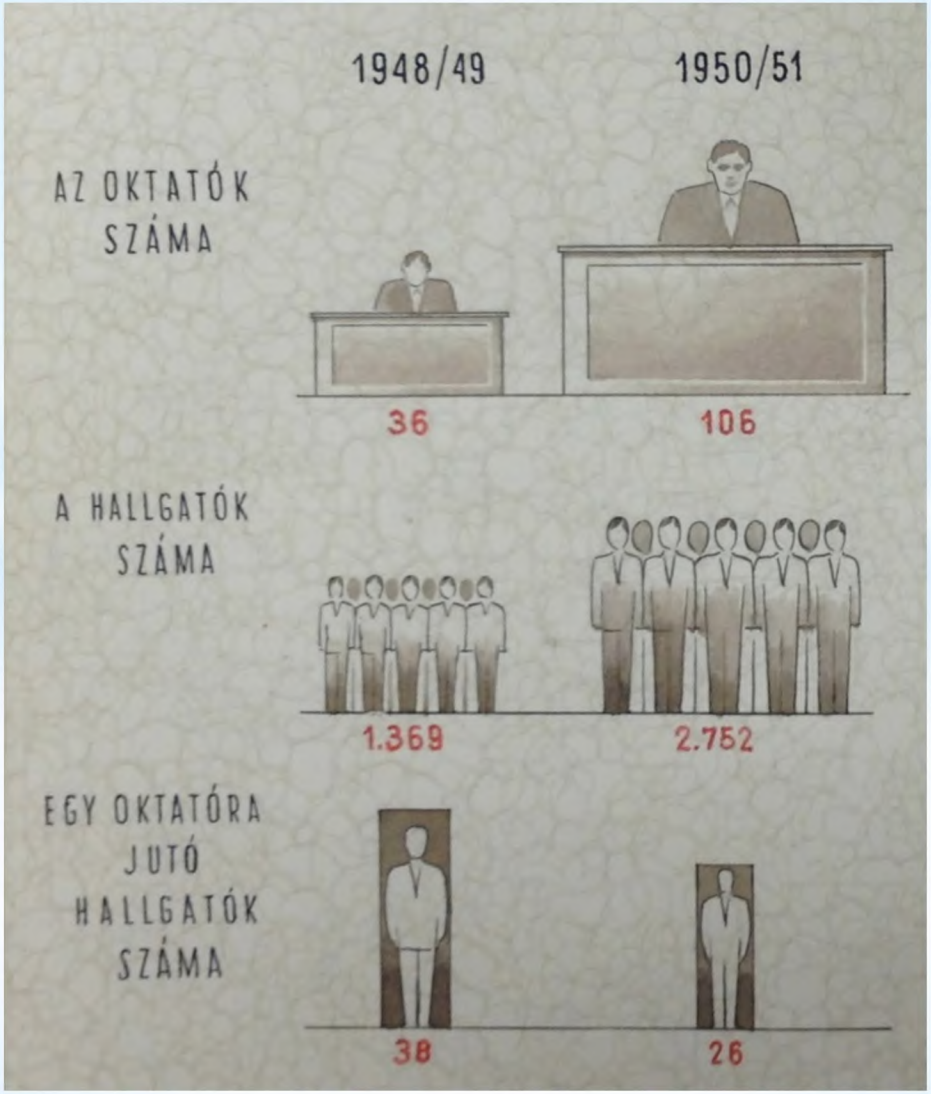

Členství ve straně bylo tehdy důležité:

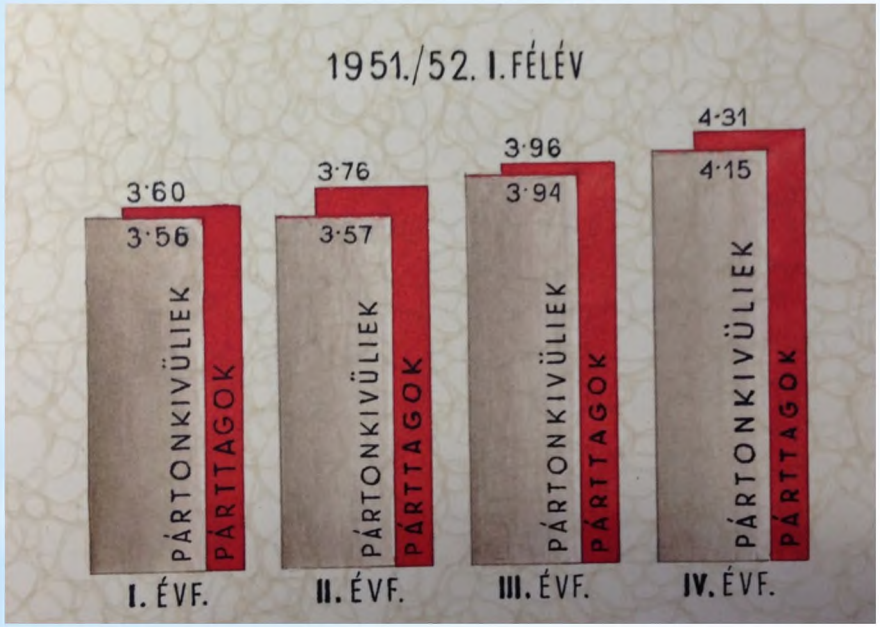

„Uč se podle plánu, buď disciplinovaný"

Budova bývalé uherské Hlavní celnice (*Fővám*):

Budova bývalé uherské Hlavní celnice (*Fővám*):

Budova bývalé uherské Hlavní celnice (*Fővám*):

Názvy školy v novodobé historii školy:

- 1990: Budapešťská ekonomická univerzita (*Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem*)
- 2000: Budapešťská univerzita ekonomická a státoprávních věd (*Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem*)
- **2004**: **Budapešťská Corvínská univerzita** (*Budapesti Corvinus Egyetem*)

Karel Marx dodnes střeží studenty a pedagogy:

Karel Marx dodnes střeží studenty a pedagogy:

Karel Marx dodnes střeží studenty a pedagogy:

Karel Marx dodnes střeží studenty a pedagogy:

Profesorem a několikrát i děkanem zde byl i Pál Teleki:

Budapesti Corvinus Egyetem:

Budapesti Corvinus Egyetem:

Budapesti Corvinus Egyetem - okolí:

Budapesti Corvinus Egyetem - okolí:

Budapesti Corvinus Egyetem - okolí:

Budapesti Corvinus Egyetem - okolí:

Děkuji za pozornost.